

ประโยค ๑-๒
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

แปล โดยพยัญชนะ

๑. โส (ราโช) กิร กิหิกาเล สาวตถิยิ์ ทุกคตพราหฺมโณ อโหสิ ฯ
โส “ภิกฺขุณฺํ สนฺตึเก ชีวิสฺสามิตี จินฺเตตฺวา วิหาริ์ คนฺตฺวา อปฺหริตฺํ กโรนฺโต
ปริวณฺิ สมนฺชฺชฺนฺโต มุขโรวณาทินิ ททฺนฺโต วิหารเ วสิ ฯ ภิกฺขุปี นํ
สงฺกณฺหิสุ, ปพฺพาเชตฺุ ปน น อิจฺฉนฺติ ฯ โส ปพฺพชฺชํ อลภมาโน กิโส
อโหสิ ฯ

อถกทิวสํ สตฺถา ปจฺจสกาเล โลกํ โวลเณนฺโต ตํ พฺราหฺมณฺิ
ทิสฺวา “กิณฺุ โขตี อฺปฺธาเรนฺโต “อรทา ภวิสฺสตีตี ฉตฺวา สายณฺหสมเย
วิหารจาริกํ จรฺนฺโต วิย พฺราหฺมณฺสฺส สนฺตึกํ คนฺตฺวา “พฺราหฺมณ กิ
กโรนฺโต วิจรสีตี อหา ฯ “ภิกฺขุณฺํ วตฺตปฺปฏิวตฺตํ กโรมิ ฆนฺเตตี อหา ฯ
“ลภสี เตสํ สนฺตึกา สงฺกนฺติ ฯ “อาม ฆนฺเต, ออาหารมตฺตํ ลภามิ, น ปน
มํ ปพฺพาเชนฺตีตี ฯ สตฺถา เอตฺสุมิ์ นินทาเน ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา
ตมตฺถํ ปุจฺฉิตฺวา “ภิกฺขเว อตฺถิ โกจิ อิมฺสฺส พฺราหฺมณฺสฺส อธิการิ์ สรฺนฺโตตี
ปุจฺฉิ ฯ สาริ์ปฺตฺตฺเตโร “อหิ ฆนฺเต สรามิ, อยิ์ เม ราชคเห ปิณฺฑาย
จรฺนตฺสฺส อตฺตโน อภิหฺมฺุ กฏฺจฺจฺกิกฺขํ ทาเปตี, อิมฺสฺสาหิ์ อธิการิ์ สรามิตี
อหา ฯ โส, สตฺถารา “กิ ปน เต สาริ์ปฺตฺตฺ เอวํ กโตปการิ์ ทฺกฺชโต โมเจตฺุ
น วฏฺฏตีตี วตฺเต, “สาธู ฆนฺเต, ปพฺพาเชสฺสามิตี ตํ พฺราหฺมณฺิ ปพฺพาเชตี ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ตตฺส ภตฺตคฺเค อาสนปรียนฺเต อาสนํ ปาปุณฺณตฺติ, ยาคฺคฺคตฺตาทีหิ
 กิลมฺติ ฯ เถโร ตํ อาทาย จาริกํ ปกฺกามิ, อภิกฺขณฺํ นํ “อิทฺนฺเต กตฺตพฺพํ,
 อิทฺนฺเต น กตฺตพฺพนฺติ โววทิ อนุสาสิ ฯ โส สุวโจ อโหสิ ปทกฺขิณฺคฺคาหิ;
 ตสฺมา ยถานุสฺสิฏฺจํ ปฏฺธิปชฺชมาโน กติปาเหเนว อรหตฺตํ ปาปุณฺณิ ฯ เถโร ตํ
 อาทาย สตฺถุ สนฺตํกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา นิสฺสีทิ ฯ อถ นํ สตฺถา ปฏฺธิสนฺถารํ
 กตฺวา อาห “สุวโจ นฺุ โข เต สาริปฺตฺต อญฺเฒวาสิโกติ ฯ “อาม ภนฺเต,
 อตีวีย สุวโจ, กิสฺมิณฺจจิ โทเส วุจฺจมาเนปิ, น กุทฺชปฺพุโผติ ฯ “สาริปฺตฺต
 เอวรูเป สทฺธิวิหริเก ลภมาโน กิตฺตเก คณฺเหยฺยาสีติ ฯ “ภนฺเต พหุเกปิ
 คณฺเหยฺยาเมวาทิ ฯ

อถกทิวสํ ฌมฺมสภายํ ภิกฺขุ กถํ สมฺภูจฺจาเปสฺสุ “สาริปฺตฺตตฺเถโร กิร
 กตฺถณฺญ กตเวทึ กฏฺจจฺจุภิกฺขามตฺตํ อุปการํ สริตฺวา ทฺถคฺตพฺรหฺมณฺํ ปพฺพาเชติ;
 ราชตฺเถโรปิ โอวาทกฺขโม โอวาทกฺขมเมว ลภีติ ฯ สตฺถา เตสํ กถํ สุตฺวา
 “น ภิกฺขเว อิทาเนว, ปุพฺเพปิ สาริปฺตฺโต กตฺถณฺญ กตเวทึเยวาทิ วตฺวา ตมตฺถํ
 ปกาเสตฺถุ อิมํ ทฺถกฺนิปาเต อตีนฺจิตฺตชาตํ วิตฺถาเรตฺวา กเถสิ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ๑-๒

แปล มคอเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ได้ยินว่า อ. พระราชา นั้น เป็นพราหมณ์ผู้ถึงแล้วซึ่งยากในกรุงสาวัตถี ในกาลแห่งตนเป็นคฤหัสถ์ ได้เป็นแล้ว ๆ อ. ราชพราหมณ์นั้น คิดแล้วว่า อ. เราจักเป็นอยู่ในสำนักแห่งภิกษุ ท. ดังนี้ ไปแล้วสู่วิหาร กระทำอยู่ซึ่งภาคพื้น ให้มีของเขียวไปปราศแล้ว กวาดอยู่ซึ่งบริเวณ ถวายอยู่ซึ่งวัตถุ ท. มีน้ำเป็นเครื่องล้างซึ่งหน้าเป็นต้น อยู่แล้วในวิหาร ๆ แม่ อ. ภิกษุ ท. สงเคราะห์แล้ว ซึ่งราชพราหมณ์นั้น แต่ว่า อ. ภิกษุ ท. ย่อมไม่ปรารภนาเพื่ออันยังราชพราหมณ์นั้นให้บรรพชา ๆ อ. ราชพราหมณ์นั้น เมื่อไม่ได้ซึ่งการบรรพชา เป็นผู้ฝ่ายพอมได้เป็นแล้ว ๆ

ครั้งนั้น ในวันหนึ่ง อ. พระบรมศาสดา ทรงตรวจดูอยู่ซึ่งโลกในกาลอันเป็นที่กำจัดเฉพาะซึ่งมีด ทอดพระเนตรเห็นแล้วซึ่งพราหมณ์นั้น ทรงใคร่ครวญอยู่ว่า อ. เหตุอะไรหนอแล ดังนี้ ทรงทราบแล้วว่า อ. ราชพราหมณ์นั้นเป็นพระอรหันต์ จักเป็น ดังนี้ เป็นราวกะว่าเสด็จเที่ยวไปอยู่สู่ที่จาริกในวิหารในสมัยอันเป็นที่สิ้นไปแห่งวัน เป็นเสด็จไปแล้วสู่สำนักของพราหมณ์ ตรัสแล้วว่า คุณก่อนพราหมณ์ อ. ท่านทำอยู่ซึ่งอะไร ย่อมเที่ยวไป ดังนี้ ๆ อ. พราหมณ์กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ. ข้าพระองค์กระทำอยู่ซึ่งวัตรและวัตรตอบ แก่ภิกษุ ท. ดังนี้ ๆ อ. พระบรมศาสดาตรัสถามแล้วว่า อ. ท่านยอมได้ซึ่งการสงเคราะห์จากสำนักของภิกษุ ท. เหล่านั้นหรือ ดังนี้ ๆ อ. พราหมณ์กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระเจ้าข้า อ. อย่างนั้น อ. ข้าพระองค์ยอมได้ซึ่งวัตถุอันมีอาหารเป็นประมาณ แต่ว่า อ. ภิกษุ ท. เหล่านั้น ย่อมยังข้าพระองค์ให้บรรพชาหามิได้ ดังนี้ ๆ อ. พระบรมศาสดา ยังหม่มแห่งภิกษุ ให้ประชุมพร้อมแล้วในเพราะเหตุเป็นแดนมอบให้ซึ่งผลนี้ ตรัสถามแล้วซึ่งความนั้น ตรัสถามแล้วว่า คุณก่อนภิกษุ ท. อ. ใคร ๆ ผู้ระลึกถึงอยู่ซึ่งคุณ

อันบุคคลพึงกระทำยิ่งของพราหมณ์นี้ มีอยู่หรือ ดังนี้ ฯ อ. พระเถระชื่อว่า
 สารีบุตร กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.ข้าพระองค์ย่อมระลึกถึงได้
 อ. พราหมณ์นี้ ยังบุคคลให้ถวายแล้วซึ่งภิกษาอันมีทัฬหีหนึ่งเป็นประมาณ
 อันอันบุคคลนำมาแล้วเพื่อตน แก่ข้าพระองค์ผู้เที่ยวไปอยู่เพื่อก่อนข้า
 ในกรุงราชคฤห์ อ. ข้าพระองค์ย่อมระลึกถึงได้ซึ่งคุณอันบุคคลพึงกระทำยิ่ง
 ของพราหมณ์นี้ ดังนี้ ฯ อ. พระเถระชื่อว่าสารีบุตรนั้น ครั้นเมื่อพระดำรัสว่า
 คู่ก่อนสารีบุตร ก็ อ. อันอันเธอยังพราหมณ์ผู้มีอุปการะอันตนกระทำแล้วอย่าง
 นี้ให้พ้นจากความทุกข์ ย่อมไม่ควรหรือ ดังนี้ อันพระบรมศาสดาตรัสแล้ว
 กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ. ดิละ อ. ข้าพระองค์ยังพราหมณ์นั้น
 จักให้บรรพชา ดังนี้ ยังพราหมณ์นั้นให้บรรพชาแล้ว ฯ

แปลโดยอรรถ

๒. อาสนะในลำดับสุดท้ายของอาสนะในโรงฉันย่อมถึงพระราชนั้น
 เธอจึงลำบากด้วยข้าวยากและภัตเป็นต้น ฯ พระเถระพาเธอหลีกจาริกไป
 แนะนำพร้าสอนเธอเนื่อง ๆ ว่า เธอควรทำสิ่งนี้ เธอไม่ควรทำสิ่งนี้ ฯ พระราชนั้น
 นั้นได้เป็นผู้ว่าง่าย เต็มใจรับคำสั่งสอน ดังนั้น จึงปฏิบัติตามคำที่พระเถระ
 สั่งสอน โดยกาลไม่นานนัก ก็บรรลุอรหัตตผล ฯ พระเถระพาพระราชนั้นไป
 ยังสำนักพระบรมศาสดา ถวายบังคมแล้ว นั่ง ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดา
 ทรงกระทำปฏิสันถาร ตรัสกะพระสารีบุตรนั้นว่า สารีบุตร อันเดวาสิกของ
 เธอเป็นผู้ว่าง่ายหรือหนอแล ฯ พระเถระกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 พระเจ้าข้า เธอเป็นผู้ว่าง่ายอย่างยิ่ง แม้เมื่อข้าพระองค์กล่าวชี้โทษอะไร ๆ
 เธอก็ไม่เคยโกรธ ฯ พระศาสดาตรัสว่า สารีบุตร เธอเมื่อได้สัททวิหาริกอย่างนี้
 พึงรับได้ประมาณเท่าไร ฯ พระสารีบุตรกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 ข้าพระองค์พึงรับได้แม้จำนวนมากทีเดียว ฯ

ต่อมาวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลายสนทนากันในโรงธรรมว่า ทราบว่า พระสารีบุตรเถระเป็นผู้กตัญญูกตเวที ระลึกถึงอุปการะเพียงภิกษาทัฬหีเดียว ให้พรหมณ์ผู้ตักยาคบวช แม้พระราชเถระ เป็นผู้อดทนต่อคำสอน ได้พระอุปัชฌาย์ผู้อดทนต่อคำสอนเหมือนกัน ๆ พระบรมศาสดา ทรงสดับคำของ ภิกษุเหล่านั้นแล้ว ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อน พระสารีบุตรก็เป็นผู้กตัญญูกตเวทีเหมือนกัน ดังนี้เพื่อประกาศความนั้น จึงตรัสอธิสันจิตตชาดกนี้ในทุกนิบาตอย่างพิสดาร ฯ